

Second edition
2017

Aarhus Sustainability Model

Kolofon

Tekst og koncept:

Worldperfect og
Samsø Energiakademi

Design og layout:

Worldperfect og Hele Vejen

Temabilleder:

Worldperfect, Hele Vejen
og Nina Wasland

Aarhus 2017

DOKK 1,
Hack Kampmanns Plads 2,2
8000 Aarhus C
malene.andersen@aarhus2017.dk

Indhold

Forord	5
ASM Version 2.0	6
Udvikling i ASM	8
Aarhus Processen	10
De fire områder	16
Kort over regionen	34
Cases	35
Den europæiske dimension	46
Internationale cases	47
Naturfarver	52
Publikationen	54

”Kunst og kultur kan fungere som katalysator for en bæredygtig udvikling ved at bringe folk sammen omkring små og store oplevelser, skabe dialog og vise eksempler på sjove, intelligente og alternative løsninger på morgendagens udfordringer.

Vi står i en verden, hvor fremtiden som altid er ukendt. Kompleksiteten kalder på nye svar, og her kan kunst og kultur både levere tæsk til samvittigheden, refleksion over menneskets forhold til naturen og inspiration til, hvordan vi kan leve mere bæredygtigt. Et kunstprojekt, der renser luften i en park over Beijing, kan sætte gang i et folkeligt ønske om mere ren luft og igangsætte politisk handling. En plantevæg kan starte en grøn bølge i byerne.

Kunst og kultur giver os nye øjne, der ser nye muligheder”.

- Aarhus 2017

Forord: TBA

ASM version 2.0

Kære læser

Velkommen til Aarhus Sustainability Model 2.0.

Denne version kunne også kaldes ECoC Sustainability Model, idet vi løfter bæredygtighed ud i en europæisk kontekst og kigger på den kulturelle bæredygtighed. Vi undersøger potentialet i at kigge på forskellige kulturer og lader forskellige kulturhovedstæder inspirere hinanden.

Udgangspunktet for denne version af ASM bliver stadig den praktiske tilgang, som vi beskrev i version 1, men nu kobler vi et mere overordnet lag på, hvor vi bruger FNs bæredygtige udviklingsmål som pejlemærke. Det bruger vi til at kunne adressere nogle mere overordnede samfundsstrukturer og samfundsproblematikker.

I denne version kan du også læse om vores ti ASM-projekter, der alle har været igennem ASM-processen i løbet af 2017. Få viden og inspiration fra danske kulturprojekters arbejde med bæredygtighed: Hvad de har gjort af bæredygtige tiltag, og hvad har deres oplevelser med arbejdet været. Det skal ses som inspiration til at selv at komme i gang med strategi og implementering.

Bæredygtighed er stadig et redskab til innovation, og i denne version 2 lader vi også bæredygtigheden være et samfundssyn og et verdenssyn. Et samfundssyn som går på tværs af europæiske kulturer, samt globale kulturelle aspekter. Et helhedssyn som tager højde for både den sociale dimension, den miljømæssige dimension OG ikke mindst den kulturelle dimension. Den kulturelle dimension som rummer beskrivelsen af og mulighederne for at opbygge en verden som rummer tiltag som ikke tager mu-

lighederne væk fra de kommende generationer. Derfor er kultur, forstået som et lands uskrevne regler og handlinger samt de nedskrevne rituelle handlinger og forståelser, netop den størrelse som kan pakke bæredygtighed ud som noget der kan være med til at løse vores største udfordringer samt være med til at inspirere hinanden på tværs af grænser, køn, alder og religion.

At bruge den kulturelle bæredygtighed som medium og redskab til at forstå hinanden og blive forstået er opgaven. Det handler derfor om at få beskrevet innovationen mellem lande. Og i første omgang at få beskrevet de enkelte landes muligheder og handlinger for på den måde at

finde de større inspirationsmuligheder og innovationsplatforme, hvor befolkninger kan samles om bæredygtige løsninger og idéer. Det handler om at handle lokalt i en global verden. Bæredygtige løsninger skal ikke kun ses som gældende inden for ét lands grænser, det skal beskrives så man kan bruge idéen innovativt inden for andre landes kulturelle bæredygtighed, og derved finder en tilpasning sted.

En af de store opgaver er diskursen omkring og om bæredygtige løsninger. Vi skal bruge dele af hinandens løsninger og få dem til at passe ind i vores egen helhed. Denne helhed vil så afføde andre dele, som andre mennesker vil kunne lære fra. Men det er diskursen og formidlingen vi kigger på i Aarhus sustainability Model!

Kulturen kan være det middel, vi har brug for at forstå hinanden på tværs af kulturer i Europa, og kultur kan være det middel, vi kan bruge til at blive forstået. Gennem kulturen og mere specifikt gennem den kulturelle bæredygtighed kan vi finde sproget som kan skabe de rigtige løsninger globalt set. Løsninger som kan 'oversættes' til alle andre sprog og kulturer gennem kulturel oversættelse og kulturel forståelse.

Du vil i denne version 2.0 af Aarhus Sustainability Model derfor også finde eksempler fra de kommende to kulturhovedstæder, Leeuwarden 2018 og Matera 2019. Dette for at lade disse kulturhovedstæder inspirere os med deres projekter og tilgange og handlinger. Dette skal også gøre ASM klar til at blive videreført

til den næste kulturhovedstad i 2018. Og Leeuwarden vil derfor levere den næste publikation i 2018 med endnu flere eksempler fra deres kulturprojekter. På den måde kan vi i Aarhus læse om og lade os inspirere af deres arbejde, Matera står i 2019 klar til at videreføre ASM endnu en gang og tilføje endnu et nyt kulturelt lag på fortællingen om bæredygtighed i kulturprojekter og kulturorganisationer.

Lad os inspirere hinanden fra land til land, fra kulturhovedstad til kulturhovedstad, fra kulturprojekt til kulturprojekt, fra menneske til menneske.

God læselyst!

Udvikling i ASM

Her i denne version 2.0 af Aarhus Sustainability Model (ASM) prøver vi at udvikle version 1 med det formål at knytte større dele af Europa på. Derfor kan man også på den næste side læse om en anden måde at se på kulturelle forskelligheder på, nemlig med FN's Sustainable Developments Goals (SDG).

Man kan sige at den meget praktiske tilgang som ASM version 1 havde, får et definitionslag mere koblet på. Man kan stadig bruge de fire områder fra version 1 og de underpunkter som ligger her, som en slags indgang til arbejdet med bæredygtige tiltag.

ASM viser stadig en måde at komme i gang på og starte tankegangen i sin organisation eller projekt, og med SDG'erne kan man begynde at måle indsatserne. Der er mulighed for at knytte disse to værktøjer sammen, for både at starte tankegangen op i praktiske handlinger og samtidig kigge nærmere på den kulturelle forståelse og de større linier, som SDG'erne kan hjælpe med.

I version 1 fik vi de praktiske termer på plads og fik åbnet op indtil en verden af bæredygtige løsninger. Nu skal disse sættes ind i en større helhed, nemlig den kulturelle bæredygtighed. Det vil sige vi skal bruge de praktiske tilgange til at sætte fokus på det større mål, nemlig en større samfundsmæssig forståelse af hvordan bæredygtige løsninger og bæredygtig udvikling er en løftestang for hele samfundet og på tværs af grænser.

Sustainable Development Goals

Hvorfor SDG?

De 17 SDG'er er verdenssamfundets fælles værktøj til arbejdet med bæredygtighed. Det er en anden måde at se på bæredygtighed end ASM. Med SDG'erne kan bæredygtige tiltag måles, hvilket gør afrapporteringen langt nemmere og langt mere konkret. Dette vil desuden gøre det nemmere at vise udviklingen over tid.

Hvad

Hver af de 17 verdensmål har deres egne sæt af "targets" og derunder specifikke "indicators", som gør tiltagene helt håndgribelige og målbare. Alt i alt kan SDG'erne ses parallelt til ASM, nemlig som hjælp til at komme i gang.

Kobling til ASM

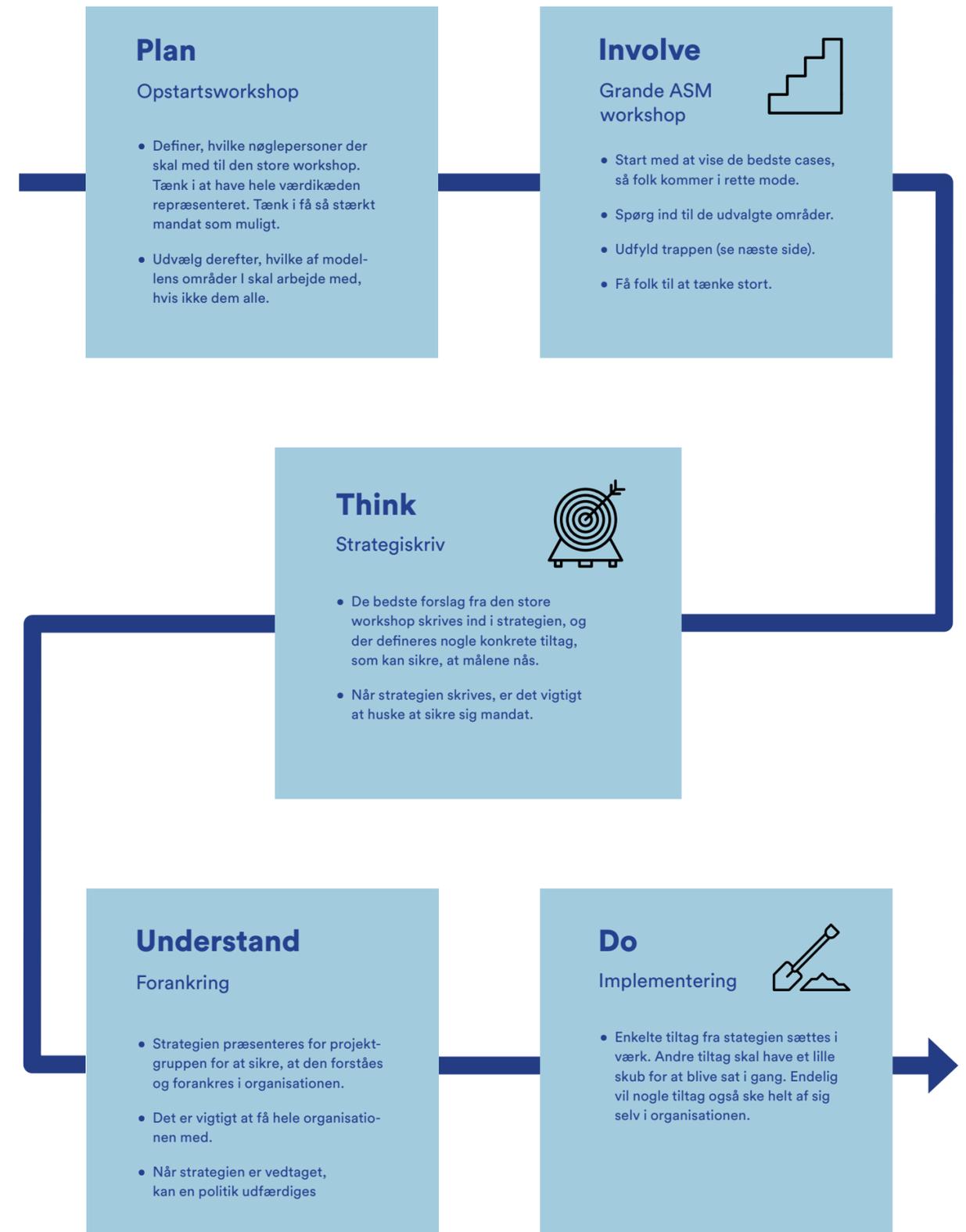
På hver case står, hvilke SDG'er den specifikke case arbejder ind i. Selve arbejdet er ikke struktureret efter SDG-principperne som udgangspunkt, men opdelingen og kommunikationen af SDG'erne er vores måde at forsøge at inddrage og udbrede SDG som en fast og naturlig del af al arbejde og udvikling, også arbejdet inden for kulturområdet.

Aarhus processen

Denne model viser den overordnede proces i Aarhus, som de ti ASM-projekter har gennemgået. Det er nu op til de næste kulturhovedstæder at tilpasse modellen deres specifikke kultur og behov.

Modellens fire områder skal tilpasses den lokale kontekst. Processens omfang skal defineres. Og ikke mindst er det op til de næste kulturhovedstæder at finde en spiller, der kan varetage det samlede arbejde.

Modellens tre værktøjer, en strategi, en politik og en handlingsplan, sikrer en grundig og overskuelig proces, nogle klare målsætninger samt en velovervejet vej dertil.

Modellens fire områder, Mad & Drikke, Drift & Mobilitet, Arkitektur & Rammer samt Adfærd & Kommunikation, er de oplagte steder at starte med at indføre de første tiltag.

Dokumentation og kommunikation er centralt, så udviklingen bliver tydelig.

Trappen visualiserer hele processen, fra første spadestik til fuldt igangsat bæredygtighedsstrategi.

1. Strategi

En bæredygtighedsstrategi sætter målene for projektet. Fx kan det besluttes på Mad og drikke-området, at 50% af alt mad og drikke skal være økologisk, og at det tal løbende skal stige. Strategien kunne også indeholde en indsats for at mindske madspildet, osv.

Strategien er et internt værktøj, hvor hele projektet belyses grundigt. Det er her, man kigger på alle de fire områder, og evt. finder yderligere relevante områder.

Strategien er det benarbejde, der muliggør en succesfuld politik og handlingsplan.

Til inspiration er der i hver af de fire områder længere fremme i denne publikation medtaget en del cases.

2. Politik

Bæredygtighedspolitikken affødes af strategien. Hvis fx strategien udtrykker et mål om 50% økologisk mad, vil indkøbspolitikken have det som punkt. Indkøbspolitikken bliver dermed det daglige værktøj, som man kan henvise og henholde sig til. På samme måde vil energipolitikken, kommunikations- samt transportpolitikken affødes direkte af strategiens mål. Den samlede bæredygtighedspolitik er strategiens praktiske konsekvenser.

Bæredygtighedspolitikken kan bruges som et internt pejlemærke, men er især også anvendelig i den eksterne kommunikation. Så skriv det på en måde, så det kan tåle offentlighedens lys.

3. Handlingsplan

Med udgangspunkt i bæredygtighedspolitikken og som komplement og redskab hertil udarbejdes en handlingsplan for, hvordan målene nåes. Handlingsplanen indeholder:

- Detaljeret tidsplan med mål og delmål.

- Operationel plan, helt ned til hvem gør hvad hvornår for at nå delmålene.

- Mulige samarbejdspartnere til de forskellige handlinger.

- Involvering af medarbejdere og frivillige.

Dokumentation Kommunikationsstrategi

Dokumentér jeres fremskridt både internt og eksternt. Lav på forhånd en plan for, hvordan I kan dokumentere jeres handlinger. Bruger vi mindre strøm og hvor meget - er der en besparelse? Hvor meget af vores affald sorterer vi? Er plastikflaskerne blevet udfaset? Hvor stor en procentdel økologi har vi nået? Osv.

Udsend gerne en årlig bæredygtighedsrapport, der beskriver jeres mål, og hvordan det er gået med dem. Det kan være et vigtigt redskab kommunikationen.

Det er vigtigt at dele sine erfaringer, men det skal gøres rigtigt. Transparens er en central del af bæredygtighed. Derfor er det vigtigt at have et fokus på sin kommunikation, både internt eksternt.

Tredie år

→ Mad & drikke-indsats 1

→ Mad & drikke-indsats 2

→ Mad & drikke-indsats 3

→ Mad & drikke-indsats 4

Andet år

→ Mad & drikke-indsats 1

→ Mad & drikke-indsats 2

→ Mad & drikke-indsats 3

→ Drift-indsats 1

→ Drift-indsats 1

→ Drift-indsats 2

→ Drift-indsats 3

→ Drift-indsats 4

Første år

→ Mad & drikke-indsats 1

→ Mad & drikke-indsats 2

→ Drift-indsats 1

→ Drift-indsats 2

→ Drift-indsats 2

→ Drift-indsats 3

→ Kommunikation indsats 1

→ Kommunikation indsats 2

→ Kommunikation indsats 1

→ Kommunikation indsats 2

→ Kommunikation indsats 3

→ Kommunikation indsats 4

Optart

→ Mad & drikke-indsats 1

→ Drift-indsats 1

→ Kommunikation indsats 1

→ Arkitektur indsats 1

→ Kommunikation indsats 1

→ Kommunikation indsats 2

→ Arkitektur indsats 1

→ Arkitektur indsats 2

→ Kommunikation indsats 3

→ Arkitektur indsats 1

→ Arkitektur indsats 2

→ Arkitektur indsats 3

→ Arkitektur indsats 1

→ Arkitektur indsats 2

→ Arkitektur indsats 3

→ Arkitektur indsats 4

Lokation: Aarhus, Danmark

Case study: NorthSide

NorthSide er en relativt ny festival i Aarhus, DK, der på få år er vokset til i dag at have 35.000 gæster om året. Som den første festival i Danmark modtog NorthSide i 2014 den internationale pris A Greener Festival.

Worldperfect har været partner på NorthSide siden starten, og sammen har de udviklet en model for arbejdet med bæredygtighed, som på nogle områder har været inspirationen til Aarhus Sustainability Model.

NorthSide vil skabe Danmarks mest innovative musikbegivenhed for gæster, kunstnere og samarbejdspartnere. Musikken er omdrejningspunktet, da det er her, festivalen bliver skabt, men NorthSide ønsker at tilføre det traditionelle festivalbegreb en ny betydning. Derfor er bæredygtighed også blevet en af kerneværdierne i NorthSides vision.

Foto
Simone Nygaard Maden

Det gjorde, at NorthSide for fire år siden indbød 60 mennesker med vidt forskellig baggrund, alt fra studerende over musikere til eksperter på bæredygtighedsområdet, til en proces, hvor de skulle komme med idéer til, hvordan man skaber en bæredygtig festival. Denne proces lagde grunden til de mange tiltag, som NorthSide har skabt de seneste år. Her blev strategien lagt, som igen fik NorthSide til at lave en bæredygtighedspolitik. Strategien er nu blevet til en strategi for nærmest hvert område af festivalen, og dermed spiller dette ind til den årlige rapport om tallene for årets festival, som igen danner grundlag for en opdatering af bæredygtighedspolitikken.

Dette fokus danner grundlag for al festivalens arbejde på pladsen, som for eksempel kan ses ved deres affaldshåndteringspolitik, alle arbejder altså med bæredygtighed. Derudover ønsker NorthSide, at publikum forlader festivalen med en større forståelse af genbrug, energiforbrug og økologi. Derfor er målet også at gå forrest og udfordre det eksisterende samfund.

www.northside.dk

Foto
Bea Brix

2016

Mad & Drikke

- Gennemsnitligt mere end 70% økologi. Service: ??
- Tuborg Rå er større andel af solgt fadøl.
- Pant på 19 fraktioner
- Færre kildevandsflasker: Alle frivillige får drikkedunk til postevand og der er opsat vandposter på frivillighedsområderne.
- Madspild: Samarbejde med Fødevarerbanken, der indsamler overskudsmad, der bortgives til social udsatte.

Drift & Mobilitet

- Affald: 53% sorteret til genanvendelse.
- Sorterer i tolv fraktioner.
- Transport: P-pladser til biler afskaffet. Officiel cykelparkeing indført. Mere end 10000 cykler.
- 47% ankom til fods.
- 34% ankom på cykel.
- Indkøbspolitik indføres på byggematerialer.
- Byggematerialer der kan genbruges gives bort til omkringliggende kolonihaver.
- Udformning af katalog over bæredygtig service der understøtter affaldssorteringssystemet Rebox, så det blev let for madboderne at bestille bæredygtige alternativer.

Adfærd & Kommunikation

- Frivillige: TT'ere er nu over 120 frivillige og et meget synligt korps på NS som yderligere er opdelt i flere undergrupper med specialområder.
- 95% af gæsterne forbinder NS med bæredygtighed.
- Bæredygtighedspolitik: Indfører politik med otte fokusområder. Denne skal alle i organisationen være bekendt med.

2015

Mad & Drikke

- Gennemsnitligt mere end 50% økologi. Service: ??
- Tuborg Rå lanceret som fadøl og blev udsolgt.
- Pantordning: I 2014 lavede NS den mest ambitiøse pantordning nogensinde, hvilket havde en tydelig og synlig effekt på pladsen som var meget ren.
- Pant på 15 fraktioner

Drift & Mobilitet

- Affald: 40% sorteret til genanvendelse.
- Sorterer i syv fraktioner.
- Transport: P-pladser til biler afskaffet. Officiel cykelparkeing indført. Mere end 8000 cykler.
- 44% ankom til fods.
- 29% ankom på cykel.
- Indkøbspolitik indføres på byggematerialer.
- Byggematerialer der kan genbruges gives bort til omkringliggende kolonihaver.

Adfærd & Kommunikation

- Frivillige: TT'ere er nu over 120 frivillige og et meget synligt korps på NS.
- 87% af gæsterne forbinder NS med bæredygtighed.
- Bæredygtighedspolitik: Indfører politik med otte fokusområder. Denne skal alle i organisationen være bekendt med.

2014

Mad & Drikke

- Gennemsnitligt mere end 30% økologi. Service: ??
- Pantordning: Pant på 8 fraktioner

Drift & Mobilitet

- Affald: 27% sorteret til genanvendelse.
- Sorterer i syv fraktioner.
- Transport: P-pladser til biler afskaffet. Officiel cykelparkeing indført. Mere end 7000 cykler.
- Indkøbspolitik indføres på byggematerialer.

Adfærd & Kommunikation

- Frivillige: TT'ere vokser og bliver mere populære.

2012 + 2013

Mad & Drikke

- Gennemsnitligt mere end xx% økologi. Service: ??
- Pantordning: Pant på 5 fraktioner

Drift & Mobilitet

- Affald: ingen tal for affaldssortering.
- Sorterer i syv fraktioner.
- Transport: P-pladser til biler afskaffet. Officiel cykelparkeing indført.

Adfærd & Kommunikation

- Frivillige: Opstart på Trash Talker teamet.

De fire områder

Processen i ASM er inddelt i fire områder. I praksis hænger områderne nært sammen, men hver for sig er de nemmere at arbejde med. Områderne er lavet ud fra en lokal dansk kontekst, så de vil skulle tilpasses den specifikke lokale kontekst for at kunne anvendes i de næste kulturhovedstæder.

Tilsammen skal områderne tegne en helhed, der kommer 360 grader rundt.

De fire områder er ikke udtømmende beskrevet, men områderne og modellen viser et særligt tankesæt, som det er op til brugeren at gøre til sit eget.

Områderne er beskrevet i deres udgangspunkt med en række en række underpunkter. Men hvert område videreudvikles samtidig løbende af brugerne under processerne.

Områderne præsenteres via cases, som inspirerer og motiverer.

I det følgende kan man blive klogere på, hvad ASM kan.

Mad & Drikke

Området behandler konkret økologi, lokal-produktion, sæson, emballage og service, mindre kød, mindre madspild samt Fairtrade.

Det vigtigste overordnede råd er, at det skal smage godt, og helst bedre end før.

Drift & Mobilitet

Området handler konkret om al logistikken. Affaldshåndtering, transport, indkøbspolitik, delingspolitik, indlogering, det sociale.

Det vigtigste overordnede råd er, at det skal virke, og helst bedre end før.

Arkitektur & Rammer

Dette område handler om de fysiske rammer, der er omkring et projekt. Vand, energi, byg, interiør.

Det vigtigste overordnede råd er, at det skal se godt ud, og helst bedre end før.

Adfærd & Kommunikation

Kombinationen af konkret handling og god kommunikation er både med til at styrke et brand og påvirke publikums adfærd. Området handler om, hvordan man kommunikerer sit projekt ud, så man får flest muligt med.

Det vigtigste overordnede råd er, at det skal se lækkert ud og lyde godt.

Drift & Mobilitet

Affaldshåndtering
Indkøbspolitik
Transport
Delingspolitik
Indlogering
Det sociale

Mad & Drikke

Økologi
Lokalproduktion
Sæson
Emballage & Service
Mindre kød
Mindre madspild
Fairtrade

Arkitektur & Rammer

Byggematerialer
Energi
Vand
Interiør

Adfærd & Kommunikation

Positiv kommunikation
Adfærdsfornyelse
Nudging
Inspiration
Ambassadører
Materialer og print

Mad & Drikke

Økologi
Lokalproduktion
Sæson
Emballage & Service
Mindre kød
Mindre madspild
Fairtrade

Lavet af:
Spirulina, pastinak, rødbede, bolchebete,
sød kartoffel, rødøg, riskiks, æble, pære,
vandmelon og aubergine.

Lokation: Frankrig

Inglorious Fruits and Vegetables

Inglorious Fruits and Vegetables er en kampagne, som den franske supermarkeds kæde Intermarché har skabt for at håndtere den madspild, der relaterer sig til kosmetisk årsager. Udgangspunktet for kampagnen er at sælge mærkeligt formede frugter og grøntsager, som normalt ville ende som affald, 30 % billigere end det eksisterende "pæne" frugter og grøntsager. Inglorious Fruits and Vegetables-kampagnen opfordrer derved forbrugerne til at købe de mærkeligt formede frugter og grøntsager, som kun bliver kasseret på grund af udseendet og ikke smagen.

Denne kampagne forsøger derfor gennem en ny vinkel at reducere madspildet, samtidig med at de øger muligheden for, at de dårligere økonomisk stillede kan købe den anbefalede daglige mængde frugt og grønt.

www.itm.marcelww.com/inglorious/

Foto
Inglorious Fruits and Vegetables

Mad & Drikke

- Reducere kosmetisk madspild.
- Økonomisk incitament for at købe de mærkeligt formede frugter og grøntsager.

Drift & Mobilitet

- Socialt: øger muligheden for, at borgere med færre midler også kan købe den daglige mængde frugt og grønt.

Adfærd & Kommunikation

- Forsøger at ændre den eksisterende forbrugeradfærd, der er rettet mod et æstetisk forbrug.
- Humoristisk kommunikation, hvor de "grimme" frugter og grøntsager tilføjes unikke karakterer.

Lokation: København, Danmark

Noma

Noma genåbner som ny restaurant i en nyskabende og bæredygtig form. Restauranten skifter placering og genopføres tæt ved Christianshavn ud til en sø. Noma ændrer også karakter og bliver et nyt stramt koncept med egen lille bondegård med en fuldtidsansat bondemand, drivhus på taget, tømmerflåde med have til dyrkning på søen, osv.

Restauranten vil køre sæsonbestemte menuer, formentlig helt ned på månedsbasis. Det betyder, at man i de tidlige forårsmåneder kører meget fisk og skaldyr, i forår og sommer og til dels efterår rent vegetarisk, og endelig i vintermånederne kød. Alle årstidernes menuer skal være cutting edge lækkert, præcis som Noma allerede er kendt for. Når Noma serverer vegetarisk mad, er det med andre ord, fordi det er det lækreste - på det tidspunkt af året. Den nye Noma bliver således samtidig et projekt, der viser, at bæredygtighed ikke er et sæt begrænsende regler, men et dogme for innovation og lækkerhed.

www.noma.dk

Mad & Drikke

- Maden er økologisk og ikke kun lokalproduceret, men selv-produceret.
- Menuen er ikke kun sæsonbetonet, den er sæsonbestemt.

Drift & Mobilitet

- Noma eliminerer indkøbspolitikken, idet de ikke køber noget, men producerer det meste selv.

Arkitektur & Rammer

- Restauranten anvender et eksisterende aflagt skater-sted til at opbygge sine nye omgivelser.

Foto
Mikkel Heriba

Foto
Peter Brinch

Drift & Mobilitet

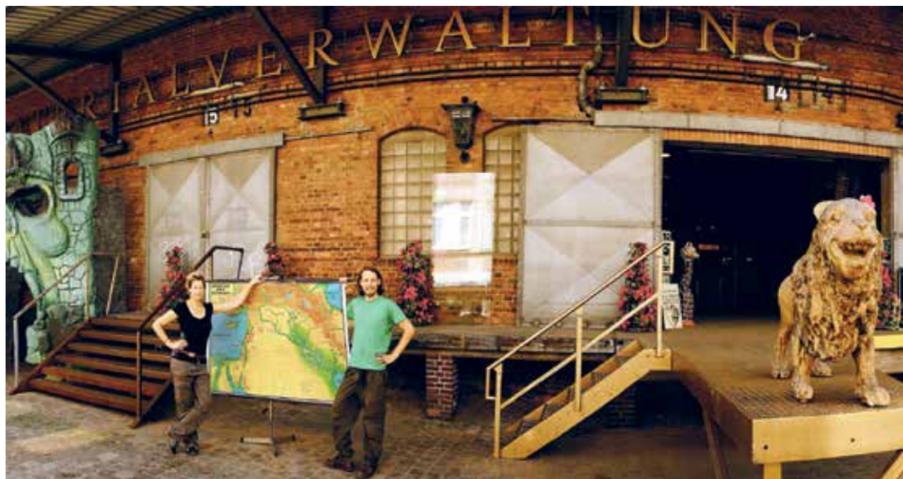
Affaldshåndtering
Indkøbspolitik
Transport
Delingspolitik
Indlogering
Det sociale

Lokation: **Hamborg, Tyskland**

Hanseatische Materialverwaltung

Hanseatische Materialverwaltung er en virksomhed i Hamborg. Virksomhedens formål er at indsamle kasserede rekvisitter fra film-, tv- og teaterbranchen. Disse store brancher kasserer ofte en masse brugbare materialer efter kreative produktioner, hvilket ikke gavner miljøet. Derfor opbevarer Hanseatische Materialverwaltung de aflagte rekvisitter i en stor lagerhal, således at andre, for få penge, kan leje eller købe rekvisitterne til andre kreative opsætninger, eksempelvis til skoleforestillinger. Virksomheden har eksisteret siden 2012, og mere end 3.800 brugere fra lokalsamfundet har benyttet sig af virksomhedens tilbud.

www.hanseatische-materialverwaltung.de

Fotos
Hanseatische-materialverwaltungR 1 3 5
4
2 4 6

Drift & Mobilitet

- Virksomheden er en non-profit fond.
- Virksomheden eksisterer på baggrund af crowdfunding og sponoraftaler
- Frivillige er med til at drive organisationen.
- De aflagte rekvisitter reparerer for at forlænge levetiden.
- Initiativet giver mindre produktioner mulighed for at opsætte "store" produktioner ved at virksomheden øger tilgængeligheden af rekvisitter og scenografiske elementer.
- Pris for leje eller køb afhænger af brugsformålet.

Lokation: **Silkeborg, Danmark**

The Independent AIR

The Independent AIR er et residency og netværk skabt af unge billedkunstnere. Det er en uafhængig platform, der muliggør et møde på tværs af kunstnerisk og kulturel baggrund. På baggrund af deltagernes egne præmisser udfoldes, gentænkes og udvikles kunstbegrebet, kunstnerens rolle og udveksling, der sker mellem kunsten og beskueren. Projektet inviterer også anerkendte internationale gæstekunstnere til at bidrage med oplæg og dialog. Projektet rækker langt ud i Europa og bygger på engagement, idealisme og udviklingskraft.

The Independent AIR integrerer både miljøet og bæredygtighed i projektet hele vejen rundt, ift. transport forbrug, produkter og CO2. Det er også et mål at inspirere andre til at tænke bæredygtighed ind i kulturprojekter og events.

www.theindependentair.com

Fotos
Clémentine Schneidermann

Mad & Drikke

- I forbindelse med events og residency: Økologiske og klimavenlige fødevarer. Ingen kød, årstids- og lokale produkter så vidt muligt 90% økologi, minimum af madspild.

R 1 3 5
4
2 4 6

Drift & Mobilitet

- Minimerer transport og promoverer brugen af cykler.
- Transportkoordinering ved indkøb, afhentning mv.
- Opfordrer til kollektiv transport.
- Cykler til eventdeltagerne - Låner naboers cykler mod at de får et kunstprint i bytte.
- Prioriterer genbrugs- og miljømærkede produkter og materialer, hvilket lige nu ses ved, at over 75 % af de møbler, service mv., der bliver brugt, er af genbrug eller miljøkarakter.
- Har indført CO2-kompensation for brugen af flytransport, ved at beplante ca. 2 ha skov (The Independent Forest). Skoven giver borgerne en et opholdssted, der samtidig skaber en større biologisk mangfoldighed.
- Affaldssortering i fraktioner: Pap, papir, hård og blød plast, metal, glas, farligt affald.
- Organiske fødevarer komposteres.

Arkitektur & Rammer

- Vedvarende energi og begrænset energiforbrug.
- Installering af solceller på residency-lokaliteten.
- Reducerer forbruget af varmt vand under residencien.

Adfærd & Kommunikation

- Inspirer deltagere på residencien til at tænke grønt, bl.a. med opskrifter, omtanke i det daglige, samt en indsigt i projektets bæredygtige tiltag.
- "Oplæring" af medhjælpere til fornuftigt ressourceforbrug ved rengøring, sluk lyset mv.

Arkitektur & Rammer

Byggematerialer
Energi
Vand
Interiør

Lavet af:
Sød kartoffel, riskiks, husblas,
korkplade, genbrugsdæk, tøris og eddike.

Lokation: **Holland**

Smog free tower

The smog free tower er en idé, som er skabt af Daan Roosegaarde og hans team af eksperter. Tankerne bag projektet er at designe verdens største smog vacuum cleaner, der skal forbedre luftkvaliteten i Rotterdam. The smog free tower bruger minimal energi, og dette energiforbrug bliver dækket af bæredygtig energi. Derudover er designprojektet også stærkt optaget af tanken om et samfund, der ikke skaber affald. Derfor samler The smog free tower de fraserede smog partikler, og komprimerer dem til "diamanter", som kan købes i form af ringe og manchetknapper.

Det er ikke meningen at The smog free tower skal forblive i Rotterdam, der er allerede indgået aftaler med, at tårnet skal besøge både Beijing og Mumbai. I fremtiden ønsker The smog free tower at starte en smog free movement, hvor mennesker på tværs af landegrænser arbejder sammen om at bekæmpe forureningsproblemet.

www.studio Roosegaarde.net

Fotos
Studio Roosegaarde

R 135
4
246

Drift & Mobilitet

- Ved køb af Smog free jewellery bliver der doneret 1000 kubik meter ren luft til byen.
- Crowdfunding til at realisere projektet.

Arkitektur & Rammer

- Drevet af 1400 watt bæredygtigt energi.
- Renser luften fra smog / renser 30.000 kubik meter luft fra smog i timen.

Lokation: **Aarhus, Danmark**

Rethink Urban Habitats

Visionen for projektet Rethink Urban Habitats er en by, der er rigere på liv. En by, som giver samme fornemmelse som den første rigtige forårsdag: Naturen lever, og vi er en del af den! Projektet har det klare enkle formål at forøge byernes biodiversitet!

Projektet handler om at gentænke byen som levested - ikke bare for mennesker, men også for dyr og planter. For biodiversiteten!

Udgangspunktet er, at hovedparten af Europas befolkning i dag bor i byerne, og at byerne er det sted, hvor mange får deres største naturoplevelser, hvad enten det er ved foderbrættet, i parkerne eller langs åen. Hvor denne såkaldte "hverdagsnatur" hidtil ikke har nydt den store bevågenhed, har senere års internationale erfaringer vist, at byerne har et kæmpe uudnyttet potentiale for arter, som ellers har det svært.

Rethink Urban Habitats er et demonstrationsprojekt som - med udgangspunkt i Aarhus og andre byer i Region Midtjylland - viser konkrete eksempler på, hvordan man kan fremme biodiversiteten i byerne, samtidig med at by-kvaliteten løftes. Så vi fremover kan nyde den natur, vi har omkring os i byen.

www.naturhistoriskmuseum.dk

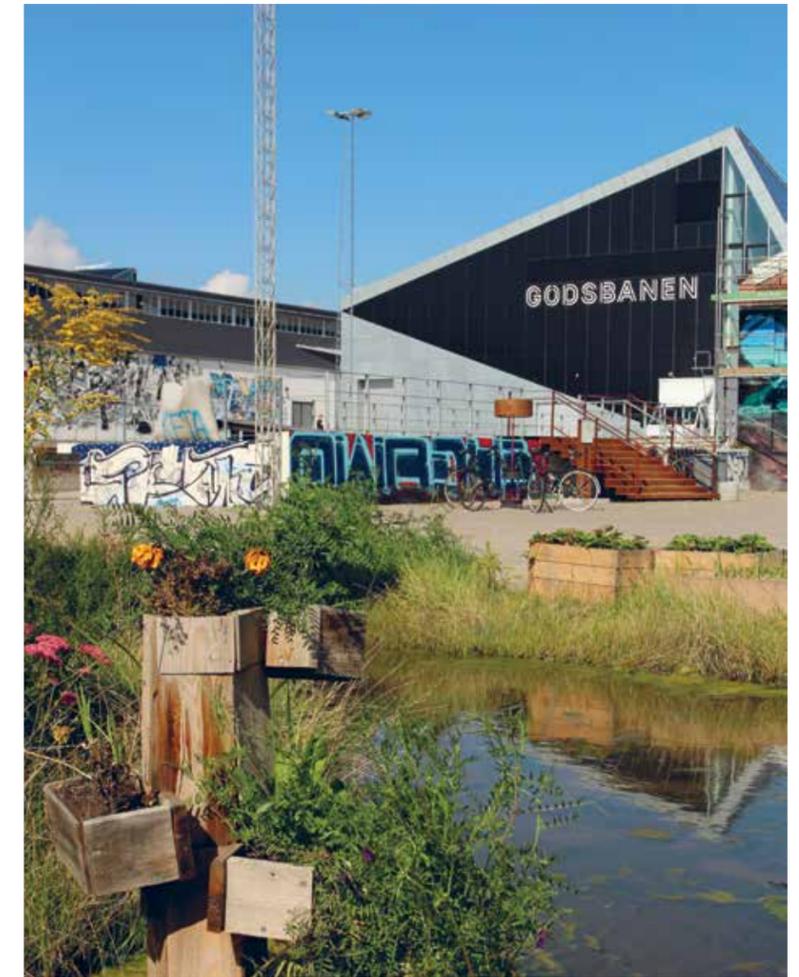

Foto
Rethink Urban Habitats

Arkitektur & Rammer

- Konkrete anvisninger på, hvordan biodiversiteten kan øges.
- Viser konkrete grønne projekter jvf Grønt Byliv Mejlgade.
- "Gør det selv"-tilgang.

Adfærd & Kommunikation

- Fyldt med gode og letforståelige budskaber og historier.
- Stor gennemslagskraft og evne til at mobilisere borgere.

Adfærd & Kommunikation

Positiv kommunikation
Adfærdsfornyelse
Nudging
Inspiration
Ambassadører
Materialer og print

Lavet af:
Gurkemeje, syltetøjsglas,
rødbesaft, eddike og bagepulver.

Lokation: Aarhus, Danmark

Byttemarked

Byttemarked er et fænomen, der startede i Aarhus, som et samarbejde mellem Miljøstyrelsen, Worldperfect og Danish Fashion Institute. Konceptet er simpelt, da det i sin enkelthed går ud på at bytte medbragte genstande med genstande, som andre har givet afkald på. Byttemarked opstiller rammerne, så der ikke foregår en ansigt til ansigt byttesituation, men at man afleverer sine aflagte ting til frivillige, der sørger for at fordele genstandene på byttemarkeds areal.

Fænomenet Byttemarked er efterfølgende blevet videreudviklet af Worldperfect og Danish Fashion Institute til konceptet Global Fashion Exchange, som har været i New York, Los Angeles, Milano og Paris.

www.globalfashionexchange.org

Foto
Byttemarked

Mad & Drikke

→ Mad og drikke til Byttemarkedene er bæredygtigt.

Drift & Mobilitet

→ Det overskydende tøj, som ikke er blevet byttet, gives til velgørenhed.

Arkitektur & Rammer

→ Byttemarked er kendetegnet af en fleksibilitet i opsætningen, der gør at stort set alle lokationer kan anvendes.

Adfærd & Kommunikation

→ Byttemarkedene kan ændre folks adfærd og forståelse af affald som en ressource.

Lokation: Aarhus, Danmark

ReUse

ReUse er en gentænkt genbrugsstation i hjertet af Aarhus, hvis overordnede formål er at udvide borgernes syn på affald og inspirere til genbrug og genanvendelse af aflagte materialer og objekter. Derudover forsøger ReUse at øge forbrugernes bæredygtige bevidsthed ved at involverede dem i workshops på pladsen. ReUse skal fungere som en byttecentral for direkte genbrug af storskrald. Borgerne kan aflevere storskrald på ReUse eller bestille afhentning af storskrald fra deres lejligheder.

Genbrugsstationen forsøger at sætte de aflagte genstande ind i deres virkelige kontekst; derfor er der containere med forskellige temaer. Eksempelvis er der en container, der er indrettet som et komplet køkken, hvor storskraldsaffaldet til køkkenet kan findes på deres vante plads i køkkenskabene.

www.reuseaarhus.dk

Foto
ReUse

Mad & Drikke

→ ReUse er beplantet med spiselige planter, fx er der gulerødder og ærter.

Drift & Mobilitet

→ Mulighed for at låne gratis ladcykel til at transportere storskraldsfund hjem.
→ Selve pladsen er lukket for biler.
→ Online bestilling af storskraldsafhentning direkte til ReUse.
→ Opfordrer til deling af genstande, hvor man lever for eksempel en bog tilbage, efter man har læst den.
→ Et "fest service kit", hvor folk kan låne service til 30 personer.

Arkitektur & Rammer

→ Størstedelen af ReUse er bygget af genbrugsmaterialer eller genbyg.
→ Gamle skibscontainere er anvendt på pladsen.

Adfærd & Kommunikation

→ ReUse deler de nyeste indleveret ting på facebook.
→ Den visuelle identitet arbejder med grafiske elementer og enkle farver, der guider brugerne.
→ Kommunikationen anvender enkle statements, der opfordrer til deling for eksempel "En mands blender, en anden mands milkshake".

2017 og Bæredygtigheden

På dette regionskort over området hvor kulturåret 2017 foregår, har vi placeret de 10 projekter som er blevet valgt ud til at arbejde med Aarhus Sustainability Model med sparring fra World-perfect.

De ti projekter, som er spredt over hele regionen, har gennemgået processen, der er beskrevet på side 10. Det vigtige for nu er at vise diversiteten i projekterne og diversiteten i deres arbejde med ASM.

Derfor kan du på de næste sider læse mere om, hvem de er, og ikke mindst om deres arbejde med bæredygtighed som kulturorganisation, kulturprojekt eller bare som kulturperson.

Dyk ned i deres arbejde, og lad dig inspirere...

Udvalgte projekter

Odin teatret, Nordisk teaterlaboratorium
Holstebro

Gentænk sommerhuset
Ringkøbing m.fl.

Kulturprinsen
Viborg

Fængslet
Horsens

Kunsthall Aarhus
Aarhus

Kulbroen
Aarhus

Watermusic
Randers

Off Road
Herning m.fl.

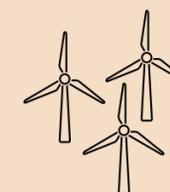
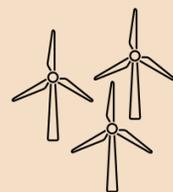
Cyklo
Aarhus

Aarhus2017 sekretariatet
Aarhus

Samsø Award
Samsø

Windcapital of the World

- 87 % af Danmarks samlede omsætning fra vindenergi skabes af virksomheder i Regionen

Energiøen Samsø
- Verdenskendt energi-ø

Lokation: Herning, Danmark

Off Road åbning

Foto
Samantha Fox

Den Midt- og Vestjyske kulturfestival Off Road 2017 afvikles fra 11. april til 6. maj 2017. Åbningen foregår i Herning den 11. april, derefter summer hele området af kulturelle aktiviteter og arrangementer, mens festivalens afsluttes i Skive 6. maj. Det er åbningen, som er primær aktør i forhold til bæredygtighedsmodellen.

Festivalen åbner med et brag af en fejring af områdets mange kulturelle fyrtårne, det mangfoldige kulturliv og ikke mindst den rytmiske musik.

Åbningseventen har fået undertitlen Tæt på Magien, fordi åbningen gerne vil bringe publikum tæt-tere på kunsten, forvandle publikum til deltagere – for derved at åbne op for kulturens magiske verden og kræfter.

Tæt på Magien kommer til at foregå i midtbyen i Herning. Hele gågaden bliver magisk med kultur og kunst i rigelige mængder for alle. Den rytmiske musik hyldes med en gentænkt rytmisk koncert, som varer fra i mange timer og afvikles på Torvet i Herning, som i dagens anledning er omdannet til en magisk overdækket arena.

Det er nogle af Midt- og Vestjyllands mange kunst- og kultursteder, som vil invitere gæsterne tæt på helt anderledes steder end de er vant til. Foreningslivet byder ind med fælles aktiviteter, mens der også indkøbes workshops, kunstnere og ikke mindst rytmiske musikere. Der vil blive teater, is-kunst, performance, workshops, billedkunst, dans, sangskrivning, ildshow, lydinstallationer, sang, flashmops, musik, street food festival og meget meget mere

Bæredygtig event

Off Road åbningen bliver et startskud til at få mere bæredygtighed ind i events Herning Kommune. Kommunen vil inspirere og gøre det let for eventarrangører at vælge grønt. Derfor afprøves der sammen med aktørerne i Off Road åbningen, forskellige grønne tiltag.

Affaldssortering

Med de nye "Herning Eventbøxer" til affaldssortering publikum kunne sortere plastikflasker, dåser og stande kan sortere af metal, dåser, hård og blød plastik, papir, pap, organisk materiale, mv. Samtidig vil frivillige "skraldesnakkere" uddele lomme askebægere vil hjælpe publikum og boder med at sortere rigtigt. Efter Off Road åbningen vil det samlede "sorte-ringskit" kunne bestilles af eventarrangører.

Mad og drikke

- Lokale produkter, økologi og klimavenlig mad

Til Off Road åbningen vil der være en masse streetfood – en stor del lokale producenter. Både boderne og byens cafeer og restauranter vil få inspiration og opfordring til at tænke klimavenlig, lokale- og økologiske råvarer og til at undgå madspild.

Frivillige og VIP'er får økologisk og klimavenlig forplejning og der vil være flytbare vandposte og uddeling/salg af drikkeudrunke.

"Frivillig grøn", Cykelinspiration og genbrugsmøbler

At være "frivillig grøn" til Off Road åbningen betyder at man er med til at komme med ideer, hjælpe og kommunikere om de grønne tiltag. Inspiration og nudging til borgerne om at tage cyklen er også en del af åbningen, ligesom møbler af genbrugsmaterialer rundt omkring i byen der er lavet af designskolen; "Via Design".

"Grønt GO"

Grønt Go, er et nyt mærke til boder og aktører der vælger grønt, som kommunen lancerer sammen med Off Road. Gennemføre man fire ud af ti kriterier, får man et Grønt GO mærke og dermed synlighed og omtale.

www.Googreen.event

Googreen.event er en helt ny hjemmeside med konkrete grønne handlemuligheder til eventsarrangører og –aktører. Her finder man forhandlerlister, råd og vejledning, cases og inspiration, og man kan tilmelde sig "Grønt GO" mærket. Hjemmesiden bliver afprøvet til Off Road åbningen og bliver omdrejningspunkt for inspiration til alle fremtidige events i Herning Kommune der vil tænke bæredygtigheden med.

2018

2017

2016

Mad & Drikke

→ lave aftaler om vandposter

Drift & Mobilitet

→ klargøre affaldssortering

Arkitektur & Rammer

→ genbrug af interiør

Adfærd & Kommunikation

→ udvikle et grønt mærke

Mad & Drikke

→ sætte vandposter op
→ benytte lokale studepladsholdere

Drift & Mobilitet

→ lave affaldssortering backstage og frontstage
→ benytte vores nye skralde-system

Arkitektur & Rammer

→ møbler lavet af genbrugsmateriale

Adfærd & Kommunikation

→ uddele GoGrønt-mærket
→ lave website som understøtter GoGrønt

Mad & Drikke

→ fast aftale om vandposter
→ flere lokale studepladsholdere
→ mere økologiske boder

Drift & Mobilitet

→ benytte affaldssortering i bybilledet som en fast ting
→ udbygge eventbøx-systemet med flere tiltag

Arkitektur & Rammer

→ møbler lavet af genbrugsmaterialer

Adfærd & Kommunikation

→ mange tilmelder sig GoGrønt
→ udbygge websitet til også at indeholde virksomheder

SDGer i fokus

Lokation: Aarhus, Danmark

Kunsthall Aarhus

Kunsthall Aarhus er en institution for samtidskunst beliggende i Aarhus centrum. Institutionen bestiller, producerer og præsenterer samtidskunst af internationalt format til lokale, nationale og internationale publikummer. Kunsthallens kunstfaglige profil har fokus på det undersøgende, kritisk reflekterende og deltagerorienterede.

Programmet er varieret og består af solo- og gruppeudstillinger, online projekter, tværfaglige arrangementer med performances, koncerter, filmvisninger m.m. institutionen og formidler og diskuterer samtiden og samtidskunsten gennem omvisninger, workshops, seminarer og foredrag.

Der er gratis entré i Kunsthall Aarhus.

kunsthallaarhus.dk

Bæredygtige skridt

Gennem workshop med World-perfect er vi i kunsthallen begyndt at analysere på områder i kunsthallen, der kan blive mere bæredygtige, herunder procedurer, produkter og aktiviteter.

Områder som vi fokuserer på ifht. bæredygtighed:

Materialer

– inden og efter

Hele processen angående materialebrug til udstillinger skal gentænkes, sådan at vi fra starten har genbrugstanken i baghovedet. Hvis materialerne ikke kan genbruges her i huset, sælger eller tilbyder vi materialerne til hvem der end kan bruge dem, f.eks. via et opslag på vores Facebook. På den måde får materialerne nye anvendelsesmuligheder noget som både er gavnligt økonomisk, socialt og miljømæssigt.

Formidlingstiltag

– bannere=muleposer

På Kunsthall Aarhus ligger vi inde med gamle bannere, som ikke længere har nogen brugsværdi som de er. Derfor har vi gentænkt deres anvendelse, og resultatet er blevet muleposer. På den måde anvender vi materialer, som ikke længere egentlig kan bruges, til at skabe nogle formidlingstiltag i form af unikke Kunsthall Aarhus muleposer. Muleposerne vil kunne købes i caféen.

Et andet formidlingstiltag med fokus på bæredygtighed er den gratis entré; alle skal have mulighed for at se kunst i Kunsthall Aarhus - rig som fattig, veluddannet som ufaglært, ung såvel som gammel.

Café

– øko, mindre kød, klimavenligt

I Kunsthall Aarhus' café forsøger vi i så høj grad det er muligt at købe økologiske madvarer, sæsonbaserede råvarer og give de besøgende mulighed for at købe vegetariske retter.

Udstillinger

Kunsthall Aarhus er et udstillingssted, hvor vi gennem kunstnere og deres kunst tematisere og italesætter samfundsmæssige problematikker og emner, herunder blandt andet bæredygtighed. Som kunstinstitution har vi muligheden for at opfordre og indbyde til diskussion og dialog og sætte fokus på disse emner.

2018

2017

2016

Mad & Drikke

- høj økologiprocent i caféen
- begrænse brugen af plastik
- kun benytte sæsonbaserede råvarer

Drift & Mobilitet

- have større fokus på at cykle

Arkitektur & Rammer

- genbrug af gamle materialer til muleposer

Adfærd & Kommunikation

- udstillinger som diskuterer klima- og miljø-problematikker

Mad & Drikke

- 90% økologi i caféen
- begrænse brugen af plastik
- kun benytte sæsonbaserede råvarer
- vegetarretter

Drift & Mobilitet

- have større fokus på at cykle

Arkitektur & Rammer

- genbrug af gamle materialer til muleposer

Adfærd & Kommunikation

- flere udstillinger som i deres indhold diskuterer klima- og miljø-problematikker

Mad & Drikke

- 90% økologi i caféen
- begrænse brugen af plastik
- kun benytte sæsonbaserede råvarer
- vegetarretter

Drift & Mobilitet

- have større fokus på at cykle

Arkitektur & Rammer

- genbrug af gamle materialer til muleposer
- se på projekter med vedvarende energi

Adfærd & Kommunikation

- flere udstillinger som i deres indhold diskuterer klima- og miljø-problematikker

SDGer i fokus

Lokation: Aarhus, Danmark

Kulbroen

På Sydhavnen, otte meter over havnefronten, tårner et godt 160 meter langt kulkranspor frem. Det er Kulbroen, som i industrialiseringen blev brugt til krantransport af kul til byens gasværk. Kulbroen har ikke været brugt i mange år, og det stykke af broen, der er tilbage, er et af de sidste levn fra Sydhavnens kulindustri.

I 2014 blev der fremsat et forslag af foreningen Kulbroens Venner om at lave en grøn gangsti på den gamle kulbro med inspiration fra den nedlagte jernbanebro High Line i New York. Fra dette tidspunkt har udviklingen af projektet kulbroen taget fart.

Projektet Kulbroen omfatter både den godt 160 meter lange brokonstruktion og det nærliggende Sydhavnskvarter. Den grundlæggende ide med selve kulbroen er, at den skal være en aktiv og attraktiv oase for udviklingen af kunst, kultur og iværksætter i området.

Det skal være et sted for samtale og vidensdeling, hvor væsentlige emner bliver til samtalestof. Og så er det også vigtigt, for folkene bag projektet, at det bliver et sted, der har respekt for områdets (kultur) historie. På et mere overordnet plan er visionen, at Sydhavnen skal være et erhvervsområde, der transformerer sig i takt med dagen og ugen. Når virksomhederne slukker lyset, tager kulturen over, og på alle timer af døgnet vil der være liv af forskellige art.

I sommer 2017 er Kulbro lab blevet til en realitet, og det nybyggede hus er oprejst lige under selve kulbroen. I Kulbro lab vil der blandt andet blive faciliteter diskussioner og møder om Kulbroens og Sydhavnens udvikling. Kort sagt er den overordnede vision for Kulbro Lab at sikre, at forskellige koncepter for fremtidens Sydhavn bliver prøvet af i praksis.

Bæredygtige skridt

Kulbroen vil gå forrest i en bæredygtig udvikling af Sydhavnen, og derfor gør de bæredygtighed til et parameter for deres processer og projekter. Dette bliver afspejlet i Kulbroens materialer, det æstetiske udtryk samt i broens rekreative funktioner og fysiske forbindelse til den omkringliggende natur.

Realiseringen af Kulbro Lab er blevet støtte af Underværker/Realdania, Superwood, Frøsløv, FSC og Buus. Kulbro Lab bliver derfor blandet andet bygget i FSC-certificeret træ, og i området omkring huset bliver der anlagt parker og grønne områder med flotte lysmiljøer, så naturen bliver flyttet ind i Sydhavnen nuværende industrialiseret udtryk.

Det overordnede mål er, at alt skal om muligt være selvforsynende med energi.

I fornyelsen af Kulbroen lægger Kulbroens Venner vægt på, at der bliver udvist respekt for områdets kulturhistorie, for historien giver Sydhavnen en sjæl, vi ikke kan bygge os til - og den sjæl skal bevares og viderefremmes. Derfor bevares store dele af den eksisterende byggemasse ved at bygge til i stedet for at rive ned og bygge noget helt nyt op.

Udover arbejdet med selve Kulbroen og Kulbro Lab har Kulbroens Venner også valgt at tage aktiv del i lokalområdet. I løbet af projektets levetid har de

afholdt en række åbne arrangementer, som har trukket flere tusinde af byens borgere til Sydhavnen, som før i tiden ellers ikke var et område med sociale arrangementer. Dette har skabt en ny opmærksomhed omkring Sydhavnen og er en af årsagerne til at visionen for Sydhavnen i dag ser anderledes ud, end hvad den tidligere har gjort.

Det er også væsentligt at nævne i forbindelse med arbejde med lokalområdet, at Kulbroens Venner igennem de sidste tre år har presset på for at finde en fremtidig løsning for området med plads til de udsatte grupper, der fortsat befinder sig på Sydhavnen.

2018

2016

Mad & Drikke

→ Lokale og forholdsvis økologiske madboder

Drift & Mobilitet

→ Benytte affaldssortering
→ Dialog med udsatte grupper

Arkitektur & Rammer

→ Bevarelse af bygningsmasse

Adfærd & Kommunikation

→ Etablering af kulbroens venner
→ Salg af Kulbro-aktier
→ Formidling af områdets historie og dermed vigtigheden af bevarelse

2017

Mad & Drikke

→ Eget hus med salg af økologiske drikkevarer
→ Ingen engangsplastikflasker

Drift & Mobilitet

→ Benytte affaldssortering
→ Dialog med udsatte grupper

Arkitektur & Rammer

→ 100 % FSC-certificeret træ til huset
→ Plan om selvforsynende med energi

Adfærd & Kommunikation

→ Kulbroens venner aktiv i arrangementer
→ Eget kontor under broen til at formidle historier
→ Salg af Kulbro-aktier
→ Formidling af områdets historie og dermed vigtigheden af bevarelse

Mad & Drikke

→ Eget hus med salg af økologiske drikkevarer
→ Ingen engangsplastikflasker

Drift & Mobilitet

→ Benytte affaldssortering
→ Dialog med udsatte grupper

Arkitektur & Rammer

→ Selvforsynende med energi
→ Begrønningsplan starter og selve byggeriet starter = naturen flytter ind

Adfærd & Kommunikation

→ Kulbroens venner aktiv i arrangementer
→ Eget kontor under broen til at formidle historier
→ Salg af Kulbro-aktier
→ Formidling af områdets historie og dermed vigtigheden af bevarelse

SDGer i fokus

Lokation: Samsø, Danmark

Samsø Award

Inspirationen til at udvikle en bæredygtighedspris kommer fra øen Samsø, hvor hele samfundet inden for en tiårs periode skiftede konventionelle energikilder ud med vedvarende energi. Siden da har øen udviklet sig til et internationalt videns- og inspirationscenter, når det kommer til grøn omstilling og lokalt ejerskab.

Samsø Award blev oprettet af Samsø Energiakademi i samarbejde med europæiske samarbejdspartnere og uddelt første gang i 2015.

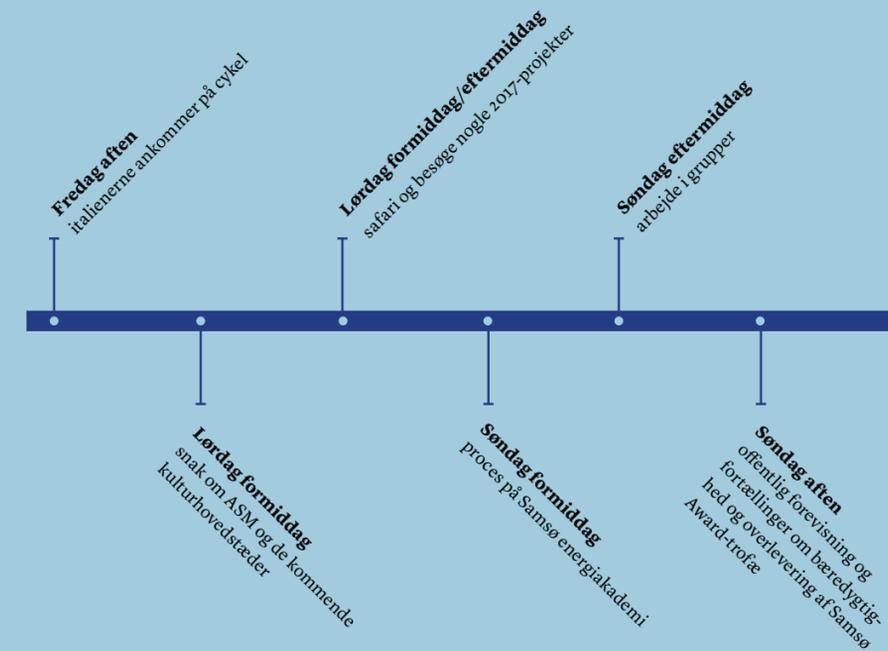
Samsø-Awarden fejrer projekter, der aktivt synliggør og fremmer opmærksomhed omkring bæredygtighed. Aktiviteterne og ejerskabet i lokalsamfundene ses i stigende grad som afgørende for at kunne gennemføre reel

bæredygtig udvikling. Derfor fokuserer prisen på at identificere eksempler på aktiviteter og projektideer, der tilbyder miljømæssige, sociale og økonomiske fordele for samfund på tværs af landegrænser.

En pris, hvor alle er vindere og ingen er tabere - og hvor netværksopbygning og partnerskaber er i fokus.

Samsø Award'en blev senest afviklet i juni måned 2017, hvor en række internationale miljø- og kulturprojekter deltog (måske uddybes i en fakta boks?)

Award'en har vist sig å være meget effektiv i forhold til at sætte bæredygtighed på agendaen og være med til at skabe offentlig bevidsthed og debat.

SDGer i fokus

Lokation: Samsø, Danmark

Samsø Award

Samsø Award-weekend i billeder

På denne side er processen, som er forklaret på den foregående side forklaret og vist i billeder. Processen og inspiration gennem snakke på tværs af lande, projekter og mennesker er vigtig, og derfor er der også mange mødesituationer på billederne.

På den venstre side finder du fredagens og lørdagens program i Aarhus. På højre side søndagens program på Samsø.

MAST-drengene ankommer til Aarhus, Godsbanen, og Rumit viser sig første gang i sin træforklædning.

Lørdagens snak på Worldperfects kontor om videreførelsen af ASM til Leeuwarden 2018 og Matera 2019.

Martin Thim fortæller om projektet Kulbroen, som handler om at transformere en bygningskonstruktion til en grøn gangsti og aktivitetsområde.

Søndag formiddag arbejder den meget broget flok sammen om at finde fælles områder og bæredygtige tilgange.

En af grupperne i arbejde. Her gruppen med 'Økonomi'

Emanuel og Rocco fremfører deres sang som de lavede på vej til Aarhus.

Fire overordnede emner blev valgt ud fra formiddagens snak. Alle deltagere fordelte sig på de fire emner og snakkede videre.

Her er hele holdet som arbejdede på Samsø Energiakademi fra forskellige projekter under Samsø Award.

Der blev også søndag tid til at vende samarbejdet mellem kulturhovedstæder.

Den europæiske dimension

Den internationale dimension er vigtig for ASM. Det er ambitionen at komme langt ud over landets grænser.

De danske idéer, virksomheder og løsninger skal ud i Europa - for at inspirere og blive inspireret. ASM skal med på en gentænkt ekspedition, som skal vise verden, hvad Region Midtjylland kan, samtidig med at der tages ny viden med hjem.

En global indsats, der starter lokalt. I 2017-året er der brug for at få folk til at troppe op, opleve, grine og dele viden i hele regionen.

Det er derfor oplagt at starte med netværket af kommende (og tidligere) kulturhovedstæder. På kortet her ses de næste tre års kulturhovedstæder.

2017

ÅRHUS
-2017-

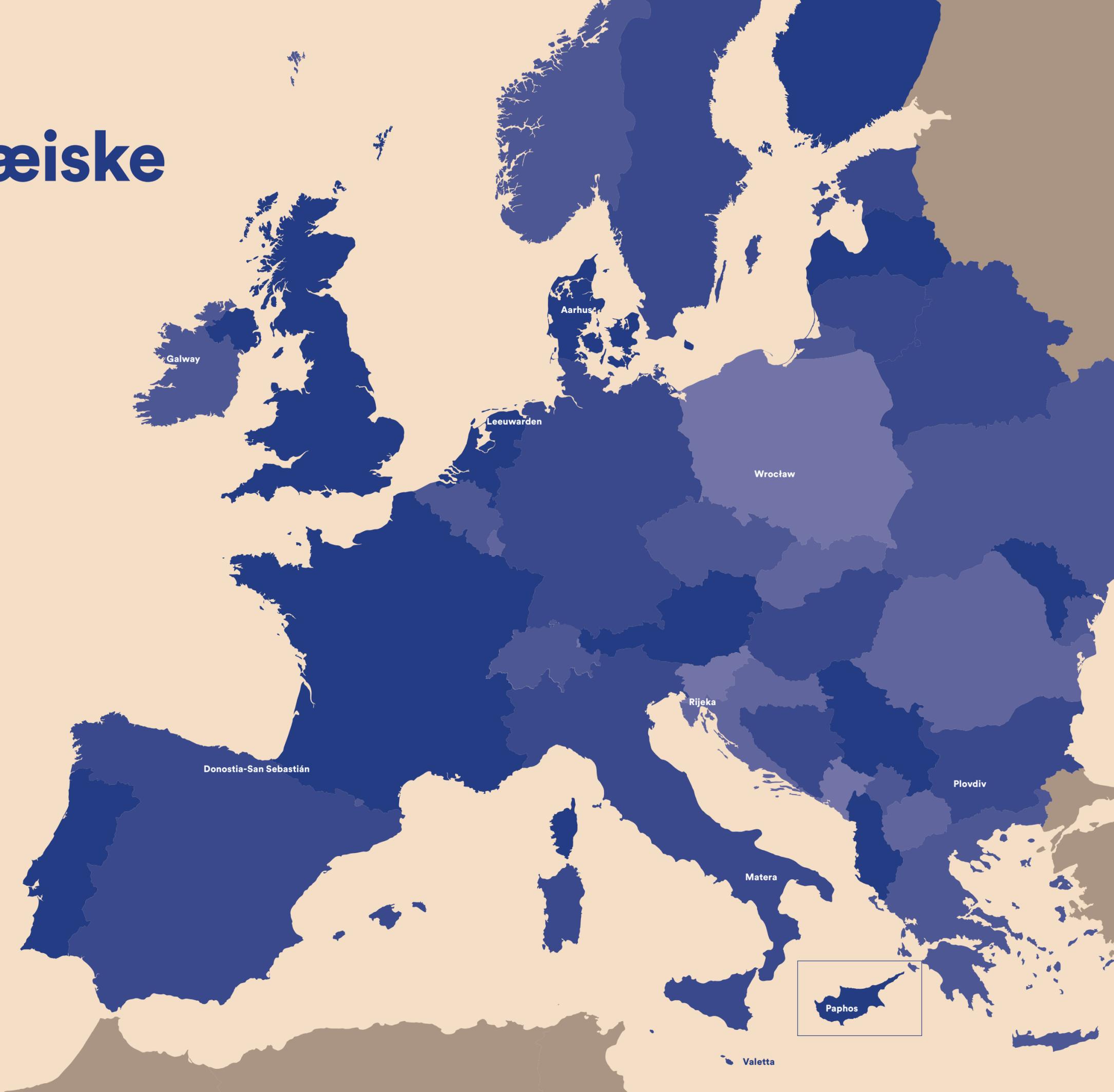
2018

2019

2020

Location: Leeuwarden, Netherlands

Welcome to the village

For a grand total of three days, Welcome to The Village will be the most beautiful little village of the Netherlands. A Village that we create together, and where we think a good music programme with international talent, delicious and logical food and innovative art and design are important. The festival is organised by a big group of young freelancers, lots of friends and more than five hundred volunteers.

In short the festival can be described as a transient free state where there's room for trying out experiments, initiatives and products for a sustainable society. This is the place where you can enjoy excellent new music, but also partake in the various experiments being carried out by our knowledge partners.

Sustainable actions

Food & Beverages

- Local food
- Focusing on animal welfare
- They only serve meat from male animals because male animals often are byproducts of our food industry and thereby thrown away.
- Created a local food chain where farmers, chefs, caterers and customers work together and exchanging know-how
- The festival demands the caterers on the festival organic food and that they can tell where their products come from.
- Serve their own homemade beer which is brewed in a local brewery

Daily Operations & Mobility

- Over five hundred volunteer.

Architecture & Physical Framework

- Construct the festival by hand and use homemade props
- Workshops in the festival program where people can try to make things out of trash. For example swings out of old soda bottles.
- Various groups are creating the festival together. Young people from special education institutions, oldtimers and students among other things.

Communication & Behaviour

- Welcome to The Village does not end after the 3 days festival. The organisation operates all year long and works in partnerships with dozens of communities, knowledge institutions, companies and volunteers in order to realize their objectives.

SDG in focus

Location: Matera, Italy, Aarhus, Denmark

MAST

MAST 2019 is a project which started in 2017 when two men from Carnevale di Satriano decided to go by bike to a sustainability festival in Aarhus and Samsø. The decision was made because they think it will be wrong to take the airplane to a festival about sustainability. Therefore they biked all the way from Matera to Aarhus which is around 2500 km.

The trip was organised in 19 stages - some of the stages were: Chieti, Forlì, Mantova, Trento, Linz, Pilsen and Berlin. The fundamental concept for this trip was to tell what sustainable culture were for the European they meet throughout their trip to Aarhus.

The project is not just a one-time event. The idea is to do it again next year and this time the trip will go to Leeuwarden Friesland which is one of the Cultural Capitals in 2018. This time they hope more people will join the trip and help spread the message about sustainable living.

Sustainable actions (text coming)

Food & Beverages

- Local food
- Focusing on animal welfare
- They only serve meat from male animals because male animals often are byproducts of our food industry and thereby thrown away.
- Created a local food chain where farmers, chefs, caterers and customers work together and exchanging know-how
- The festival demands the caterers on the festival organic food and that they can tell where their products come from.
- Serve their own homemade beer which is brewed in a local brewery

Architecture & Physical Framework

- Construct the festival by hand and use homemade props
- Workshops in the festival program where people can try to make things out of trash. For example swings out of old soda bottles.
- Various groups are creating the festival together. Young people from special education institutions, oldtimers and students among other things.

Communication & Behaviour

- Welcome to The Village does not end after the 3 days festival. The organisation operates all year long and works in partnerships with dozens of communities, knowledge institutions, companies and volunteers in order to realize their objectives.

SDG in focus

Daily Operations & Mobility

Location: **Friesland, Netherlands**

Fossiel vrij Friesland

Fossielvrij Friesland is a network comprised of a big group of companies, students, schools, villages, governments and other types of organizations work together to achieve a Fossil Free Friesland. The idea for the network is not just to talk about how to create a fossil free transition - it is also important to create ambitious projects that contribute to the specific transition of Friesland. Fossielvrij Friesland prioritise knowledge sharing between their members (they call them Freon which means friends) and at the same time create concrete action.

Sustainable actions

Food & Beverages

Daily Operations & Mobility

- In 2018 at least 100 companies, organisations or shops fossil free
- In 2018 is the goal that around 5.000 housing is using solar energy

Architecture & Physical Framework

Communication & Behaviour

- Engages pupil in sustainability, energy and technology through a school program in 2018
- The project Elfwegentocht in 2018 have the purpose to create two weeks where fossil fuel are abandoned

SDGer i fokus

Location: **Satriano di Lucania, Italy**

Carnevale di Satriano / Rumit

Carnevale di Satriano is a carnival which take place from the 10 to the 11 of February 2018 in Satriano di Lucania inside the Lucano Apennine National Park. The carnival is an old tradition where people dress up as rumit (the hermit). This disguise is considered to be an arboreal ritual which represents a man or woman fully covered in heather leaves. Traditionally at dawn these walking bushes come out of the forest and reach the village streets and starts to knock on every door in town. The tradition says that those who receive a visit from the walking bushes have to respect his or her silence and offer him or her some food and money.

The rumit today are used by the new generations to leave a universal message regard changing the existing values and restoring a more authentic and almost ancient relationship with the Earth to respect mankind. The Carnevale di Satriano in 2018 wants to gather lots of people dressed up as a rumit to create a walking forest in the city center.

Sustainable actions

Food & Beverages

- They serve local seasonal food
- Local beer and wine

Architecture & Physical Framework

- Trees will be planted by the Association in collaboration with the students from surrounding villages to compensate the CO2 emissions.

Daily Operations & Mobility

- Carnevale di Satriano collaborate with Eventigreen.it to make their daily operations sustainable
- Disposable plastic cups were banned,
- All sales material is printed on FSC-certified paper
- A car-pooling service are provided by IgoOn platform
- The vision is to reach the highest level in recycling

Communication & Behaviour

- The walking forest is used as a way to spread the message that we have to give back to nature what human has taken from it.
- The event wants to create an awareness on the global warming and that human actions has a huge impact on the development.

SDGer i fokus

Naturfarver

1 K Kale										2 Tu Turmeric			
3 Pa Parsnip	4² Ro Red Onion			5 B Basil				6 Gr Grapes	7 Rm Ramson	8 Ra Radish			
9 Rb Raspberry	10 ⁴ Ro Red Onion	11 Rc Red Cabbage		12 Rp Red Pepper	13 Ro Red Onion			14 R Rocket	15² Yo Yellow onion	16 Sq Squash	17 ³ Rc Red Cabbage		
18 P Parsley	19 ⁵ Rc Red Cabbage	20 Gi Ginger	21 St Strawberry	22 H Hokkaido	23 ⁴ Rc Red Cabbage			24 Yo Yellow Onion	25 Sa Spirulina	26 Bb Blackberry	27 C Cabbage	28 Br Beetroot	29 ⁴ Br Beetroot
30 Kr Kohlrabi	31 Sw Sweet Potato	32 Sp Spinach	33 Au Aubergine	34 Rc Red Cabbage	35 Eb Elderberry			36 Le Leek	37 Ch Chili	38 Bo Blood Orange	39¹ Br Beetroot	40 Re Red Currant	41 Sb Sea Buckthorn

Ingrediensliste

Sa Mad & Drikke Pastinak, rødbede, bolchebede, sød kartoffel, rødløg, riskiks, æble, pære, vandmelon og aubergine. Baggrundsfarve: Spirulina.	Sw Arkitektur & Rammer Riskiks, husblas, korkplade, genbrugsdæk og tørís. Baggrundsfarve: Sød kartoffel.
Br Drift & Mobilitet Papir, tørís, vand og spirulina. Baggrundsfarve: Rødbede.	Tu Adfærd & Kommunikation Syltetøjsglas, rødbedesaft, eddike og bagepulver. Baggrundsfarve: Gurkemeje.

Publikationen

Worldperfect

Worldperfect blev etableret i 2010 som Danmarks første bæredygtighedsbureau. Firmaet har som frontrunner lige siden begyndelsen kæmpet for at få bæredygtighed ind på ledelsesgangene i både virksomheder og politiske partier.

Med bæredygtighed som et dogme for innovation og med en positiv tilgang til adfærdsfornyelse har Worldperfect opbygget en portefølje, der bl.a. består af et strategisk samarbejde med Northside siden 2011, som medaktør i skabelsen af Byttemarked-bevægelsen, idemænd bag ReUse (en gentænkt genbrugsstation) og Rebox (et nyt affaldssorteringssystem til store events). Det var også Worldperfect, der skabte GoGreenAarhus (et lækkert designet bykort over de bæredygtige steder i byen) og introducerede Stenpapir (papir lavet af sten) til det danske marked.

Worldperfect er operatør på bæredygtighed i Aarhus 2017 og har taget initiativ til Aarhus Sustainability Model, som du sidder med lige nu.

Worldperfect
Jægergårdsgade 164A, 1. sal
8000 Aarhus C
info@worldperfect.dk

Aarhus 2017

Aarhus 2017 har hyret Worldperfect og Samsø Energiakademi som Operatør på bæredygtighed.

Et led i det arbejde er denne publikation, som skal hjælpe projektaktører i deres arbejde med bæredygtighed.

Fonden Aarhus 2017
DOKK 1,
Hack Kampmanns Plads 2,2
8000 Aarhus C
info@aarhus2017.dk

Aarhus Sustainability Model (ASM) er for dig, der arbejder med kultur og kulturprojekter. ASM faciliterer opstart, udvikling og implementering af bæredygtige tiltag. Modellen består af tre værktøjer: en strategi, en politik og en handlingsplan, der hver især letter og gør den centrale udfordring, nemlig at gå i gang.

Version 2 kigger til Europa og den kulturelle bæredygtighed ved at dele idéer fra andre Europæiske Kulturhovedstæder (ECoC).

Aarhus Sustainability Model er blevet ECoC Sustainability Model.